

Naturinventering av detaljplaneområdet för Storklubb i Yttersesse

Mattias Kanckos
September 2015

Huvudsjövägen 411
68840 Lappfors
Finland

GSM: 050-5939536
info@essnature.com

Innehållsförteckning

1. Inledning	2
2. Material och metoder	2
3. Allmän beskrivning av området	3
4. Växtlighet	4
5. Fågelfaunan	7
6. Flygekorre	8
7. Fladdermöss	9
8. Åkergroda	10
9. Utter	10
10. Övrig Fauna	10
11. Rekommendationer för uppgörande av detaljplanen	11
12. Litteratur	12

1. Inledning

Pedersöre kommun har inlett processen med att revidera detaljplanen för Storklubb i Ytteresse. Detaljplaneområdet utgörs av ett ca 5,3 hektar stort område i Ytteresse i Pedersöre kommun. Området består helt av ett obebyggt skogsområde. En detaljplan bör grunda sig på tillräckliga undersökningar och utredningar. Till dessa undersökningar hör alltid en naturinventering av flora och fauna inom detaljplaneområdet. Målsättningen med naturinventeringen är att ge tillräckligt god kännedom om områdets naturvärden för att kunna bedöma detaljplanens inverkan på den biologiska mångfalden.

2. Material och metoder

En naturinventering kan omfatta många olika artgrupper som kräver olika typer av inventeringsmetodik. Denna naturinventering i Ytteresse omfattar en inventering av växter, häckande fåglar, flygekorre och fladdermöss. Dessutom ingår en inventering av olika naturtyper som en naturlig del vid en undersökning som denna och ger dessutom en mycket bra, allmän bild av naturen inom området. Växt- och naturtypsinventeringen utfördes den 4.7 2015. Målsättningen med inventeringen var att allmänt beskriva naturen i området, att eventuellt hitta utrotningshotade eller skyddsvärda växter och naturtyper enligt naturskydds-, vatten- eller skogslagen. Förutom de enligt lag skyddade naturtyperna noterades även lokalt sällsynta naturtyper som kan vara viktiga för den biologiska mångfalden eller som kan tänkas utgöra livsmiljö för hotade och skyddade arter.

Inventering av häckande fåglar gjordes två gånger under den optimala inventeringstidpunkten för fåglar (10.6 och 18.6). Fågelinventeringen gjordes under den tidiga morgonen (kl. 4.00-10.00) då fåglarna sjunger som aktivast. Fåglarnas revir ritades in på kartor och jämfördes mellan de olika tillfällena. På så sätt fick man en uppfattning om det verkliga antalet häckande par. Denna naturinventering omfattar också en inventering av flygekorre. I lämpliga miljöer inventerades flygekorre genom att söka efter den arttypiska spillningen under träd. I praktiken är det främst under stora granar och aspar som man hittar spillningen och dessa träd kontrollerades speciellt noggrant. Inventeringen av flygekorre gjordes den 10.6 2015.

Inventeringen av fladdermössen följer de rekommendationer som uppgjorts av chiropterologiska föreningen i Finland. Fladdermössen inventerades nattetid med hjälp av strålkastare och en ultraljudsdetektor av märket (Pettersson Ultrasound Detector D240X). Fladdermusens läten bandades vid behov med en digital bandspelare. Arterna artbestäms antingen i fält eller efteråt genom att analysera ljudupptagningar med ljudanalysprogrammen BatSound©. I mån av möjlighet gjordes även synobservationer av fladdermössen eftersom flygmönster och jaktbeteende är i vissa fall viktiga för artbestämningen. Inventeringen av fladdermössen gjordes sammanlagt under två nätter i juli och augusti. Inventeringen av fladdermössen gjordes den 4.7 och 23.8. Inventeringen inleddes ca en halvtimme efter solnedgången och pågick ett par timmar under natten. Inventeringen gjordes endast under de kvällar då väderleken var tjänlig eller då vinden var svag och temperaturen över + 10 C. Ihållande regn, kyla och hård vind minskar nämligen märkbart fladdermössens aktivitet och rörelse och försvårar också arbetet för inventeraren. Inventeringen av fladdermössen gjordes till fots och hela området inventerades. Spår och direkta observationer av övriga däggdjur noterades givetvis också och finns omnämnda i texten. Naturinventeringen har i sin helhet gjorts av FM biolog Mattias Kanckos från essnature.

3. Allmän beskrivning av området

Storklubb detaljplaneområdet ligger i Ytteresse i Pedersöre kommun. Planläggningsområdet är ca 5,3 ha stort och består av två olika lägenheter som båda ägs av Pedersöre kommun. Området ligger strax söder om Åsbackavägen ca 15 km från Bennäs centrum. Strax söder om området ligger Ytteresse fotbollsplan och i väster finns flera nybyggda egenhemshus. I öster avgränsas området av Bärklarsvägen. Området är i dagsläget helt obebyggt och består till största delen av skogsmark. I området finns även en liten åkermark med gräsvall. Skogarna i området är varierande, från unga tallplantskogar till äldre och mogna barrskogar. I området finns också lite kärr, men dock inga vattendrag.

Bild 1. Översiktskarta över inventeringsområdet, som är inritat med rött.

4. Växtlighet

Växtligheten och naturtyperna inom det inventerade området redovisas i nio olika figurer som har något så när enhetlig växtlighet. Figurernas nummer avser numreringen på kartan i bild 2.

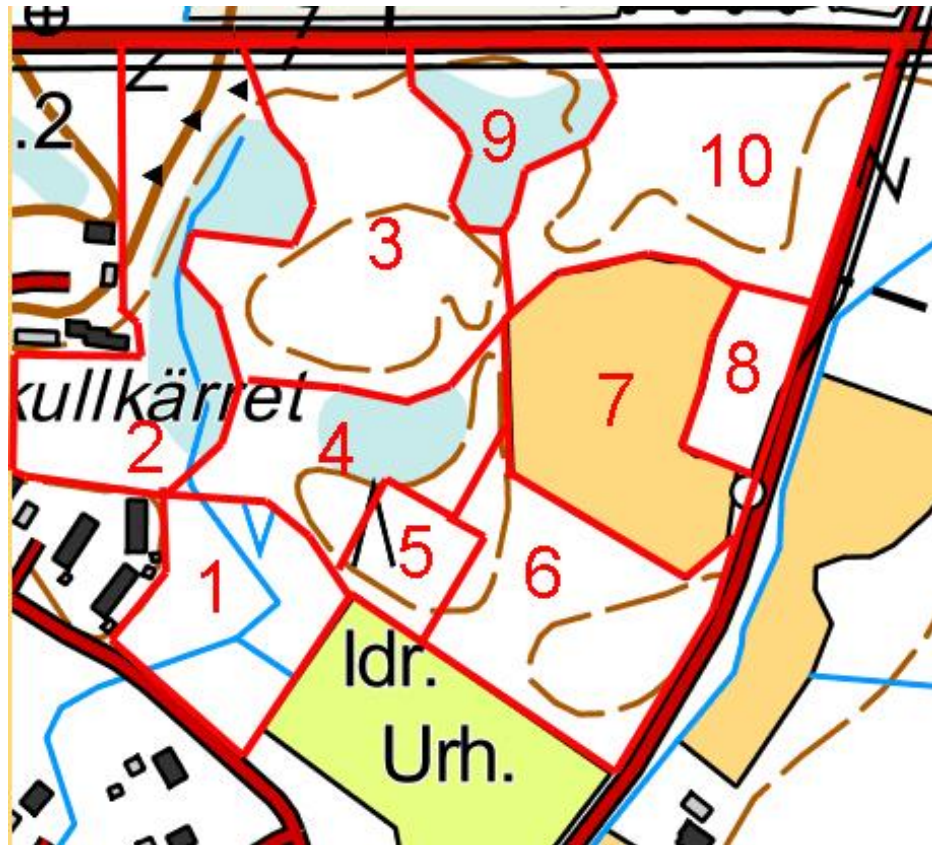

Bild 2. Inventeringsområdet med de olika växtlighetfigurerna inritade.

Figur 1. Utdikat kärr där det växer en ca 60-årig talldominerad blandskog. I trädskiktet förekommer ett stort inslag av glasbjörk (*Betula pubescens*) och gran (*Picea abies*). I buskskiktet förekommer sparsamt med rönn (*Sorbus aucuparia*) och gran (*Picea abies*) samt ställvis druvfläder (*Sambucus racemosa*). I det frodiga fältskiktet påträffas kärrviol (*Viola palustris*), ekorrbär (*Maianthemum bifolium*), skogsstjärna (*Trientalis europaea*), hallon (*Rubus idaeus*), grässtjärnblomma (*Stellaria graminea*), skogsbräken (*Dryopteris carthusiana*), ekbräken (*Gymnocarpium dryopteris*). Bakom sportplanen finns ett mera öppet område med enbart björkskog och i fältskiktet påträffas här smörblomma (*Ranunculus acris*), brännässla (*Urtica dioica*), duntrave (*Epilobium angustifolium*), flädervänderot (*Valeriana sambucifolia*), hundfloka (*Anthriscus sylvestris*) och åkerbär (*Rubus arcticus*).

Figur 2. Försumpat och utdikad kärr. I det täta och ogallrade trädskiktet växer ca 80-åriga tallar (*Pinus sylvestris*) samt ett kraftigt underskikt av gran (*Picea abies*) och glasbjörk (*Betula pubescens*) samt vide (*Salix* sp.). I buskskiktet förekommer även samma arter. I fältskiktet växer blåbär (*Vaccinium myrtillus*), skogsfräken (*Equisetum sylvaticum*), lingon (*Vaccinium vitis-idaea*), getpors (*Ledum palustre*) och lite åkerbär (*Rubus arcticus*).

Figur 3. Gallrad ca 15-årig tallplantskog. I trädskiktet växer enbart tall (*Pinus sylvestris*). Som ett underskikt och i buskskiktet förekommer rikligt med björk (*Betula* sp.) och rönn (*Sorbus aucuparia*). I fältskiktet påträffas ekorrbär (*Maianthemum bifolium*), linnea (*Linnea borealis*), skogsstjärna (*Trientalis europaea*), lingon (*Vaccinium vitis-idaea*) och blåbär (*Vaccinium myrtillus*).

Bild 3. Figur 3 består av en gallrad, ca 15-årig tallplantskog.

Figur 4. Ca 60-årig plockhuggen barrblandskog med gran (*Picea abies*) och tall (*Pinus sylvestris*). Skogen är flerårig och mångskiktad med ett inslag av björk (*Betula* sp.). I buskskiktet växer rätt mycket gran (*Picea abies*) och enris (*Juniperus communis*). I fältskiktet dominerar blåbär (*Vaccinium myrtillus*), skogsstjärna (*Trientalis europaea*) och lingon (*Vaccinium vitis-idaea*). På det försumpade området växer mest björk (*Betula* sp.) och tall (*Pinus sylvestris*).

Figur 5. Ett litet område med en ca 25-årig, tät tallskog med stort inslag av björk (*Betula* sp.). Skogen är i något skede gallrad. I buskskiktet förekommer mycket rikligt med gran (*Picea abies*). I fältskiktet påträffas ekorrbär (*Maianthemum bifolium*) och skogsstjärna (*Trientalis europaea*). Skogstypen är frisk moskog (MT).

Figur 6. Ca 80-årig barrblandskog med lika mycket tall (*Pinus sylvestris*) och gran (*Picea abies*). Mycket sparsamt med lövträd, men ställvis förekommer en del vårtbjörkar (*Betula pendula*). Buskskiktet också mycket sparsamt, ställvis växer dock lite gran (*Picea abies*) och rönn (*Sorbus aucuparia*). I fältskiktet växer linnea (*Linnea borealis*), blåbär (*Vaccinium myrtillus*), skogsstjärna (*Trientalis europaea*), ekorrbär (*Maianthemum bifolium*) och lingon (*Vaccinium vitis-idaea*). Skogstypen är frisk moskog (MT).

Figur 7. Brukad åkermark med gräsvall där man under sensommaren skördade ensilage.

Figur 8. Ca 40-årig, dikad lövblandskog med glasbjörk (*Betula pubescens*) och asp (*Populus tremula*) som dominerande arter i trädskiktet. Dessutom förekommer rikligt med rönn (*Sorbus aucuparia*) och vide (*Salix* sp.) samt enstaka granar (*Picea abies*). I fältskiktet påträffas skogsstjärna (*Trientalis europaea*), flädervänderot (*Valeriana sambucifolia*), skogsfräken (*Equisetum sylvaticum*), sumpmåra (*Galium uliginosum*), ekorrbär (*Maianthemum bifolium*), älggräs (*Filipendula ulmaria*), röda vinbär (*Ribes spicatum*) och hallon (*Rubus idaeus*).

Figur 9. Ställvis kraftigt försumpat och utdikat kärr med en ca 25-årig, plockhuggen lövblandskog. I trädskiktet dominerar glasbjörk (*Betula pubescens*) och gråal (*Alnus incana*). I trädskiktet förekommer även ett inslag av tall (*Pinus sylvestris*) samt en grov klibbal (*Alnus glutinosa*). I buskskiktet växer gran (*Picea abies*), björk (*Betula pubescens*) och rönn (*Sorbus aucuparia*). I fältskiktet påträffas skogsbräken (*Dryopteris carthusiana*), hallon (*Rubus idaeus*), duntrave (*Epilobium angustifolia*), kärrviol (*Viola palustris*), flädervänderot (*Valeriana sambucifolia*), missne (*Calla palustris*), kärtistel (*Cirsium palustre*), ekbräken (*Gymnocarpium dryopteris*), skogsstjärna (*Trientalis europaea*), kråklöver (*Potentilla palustris*), sjöfräken (*Equisetum fluviatile*), brunrör (*Calamagrostis purpurea*), hundstarr (*Carex nigra*), kråkbär (*Empetrum nigrum*) och vårfryle (*Luzula pilosa*), getpors (*Ledum palustre*) samt lite hjortron (*Rubus chamaemorus*), vitpyrola (*Pyrola rotundifolia*), och åkerfräken (*Equisetum arvense*).

Figur 10. Närmare 80-årig grandominerad barrskog med inslag av tall (*Pinus sylvestris*). Mycket sparsamt med lövträd i trädskiktet. Som ett underskikt och i buskskiktet förekommer gran (*Picea abies*) och rönn (*Sorbus aucuparia*). I fältskiktet dominerar lingon (*Vaccinium vitis-idaea*), skogsstjärna (*Trientalis europaea*), ekorrbär (*Maianthemum bifolium*), skogsbräken (*Dryopteris carthusiana*) och blåbär (*Vaccinium myrtillus*). Skogstypen är typisk frisk moskog (MT).

Bild 4. Gammal granskog i figur 10.

5. Fågelfaunan

Vid Storklubb i Ytteresse förekommer en högst ordinär fågelfauna som enbart består av vanliga och talrika arter. Sammanlagt påträffades 19 olika arter och sammanlagt 34 par (tabell 1). De vanligaste arterna är sådana som häckar i äldre barrskog såsom bofink, grönsiska, gransångare, rödhake och kungsfågel. Lövsångaren som också är den vanligaste fågelarten i Finland häckar i många olika typer av miljöer dock oftast inte i äldre skog. I området finns inga hålträd, men däremot en del gamla fågelholkar. Ändå var de hålhäckande arterna mycket fåtaliga i området. Ingen av de påträffade arterna är sällsynt eller hör till de utrotningshotade arterna. Områdets betydelse för fåglar är därför mycket liten.

Tabell 1. Fågelarter som påträffades häckande på inventeringsområdet

Art		Antal par	Hotgrad
Lövsångare	<i>Phylloscopus trochilus</i>	6	
Bofink	<i>Fringilla coelebs</i>	4	
Grönsiska	<i>Carduelis spinus</i>	4	
Rödvingetrast	<i>Turdus iliacus</i>	3	
Gransångare	<i>Phylloscopus collybita</i>	2	
Rödhake	<i>Erithacus rubecula</i>	2	
Blåmes	<i>Parus caeruleus</i>	1	
Svartmes	<i>Parus ater</i>	1	
Grå flugsnappare	<i>Muscicapa striata</i>	1	
Morkulla	<i>Scolopax rusticola</i>	1	
Järnsparv	<i>Prunella modularis</i>	1	
Koltrast	<i>Turdus merula</i>	1	
Kungsfågel	<i>Regulus regulus</i>	1	
Ringduva	<i>Columba palumbus</i>	1	
Skata	<i>Pica pica</i>	1	
Svartvit flugsnappare	<i>Ficedula hypoleuca</i>	1	
Sädesärla	<i>Motacilla alba</i>	1	
Talgmes	<i>Parus major</i>	1	
Trädgårdssångare	<i>Sylvia borin</i>	1	
Totalt		34	

6. Flygekorre

Flygekorren räknas som en sårbar art (VU) enligt den nyaste klassificeringen av våra utrotningshotade arter och den finns även med på bilaga IVa i EU:s habitatdirektiv. Enligt direktivet är det förbjudet att förstöra eller försvaga artens föröknings- och rastplatser. Inom det inventerade området påträffades lite spår av flygekorre under två granar och för att hitta flygekorrens rast- och förökningsplats utvidgades det inventerade området österut där det fanns lämpliga miljöer för flygekorren. Från bild 5 framgår observationerna av flygekorren. I den äldre granskogen som finns på östra sidan av vägen hittades slutligen också flygekorrens boplats. Rast- och förökningsplatsen utgörs av en ekorrlya i en yngre gran. Boplatsens koordinater är 7062270.94- 301950.27 (ETRS-TM35FIN).

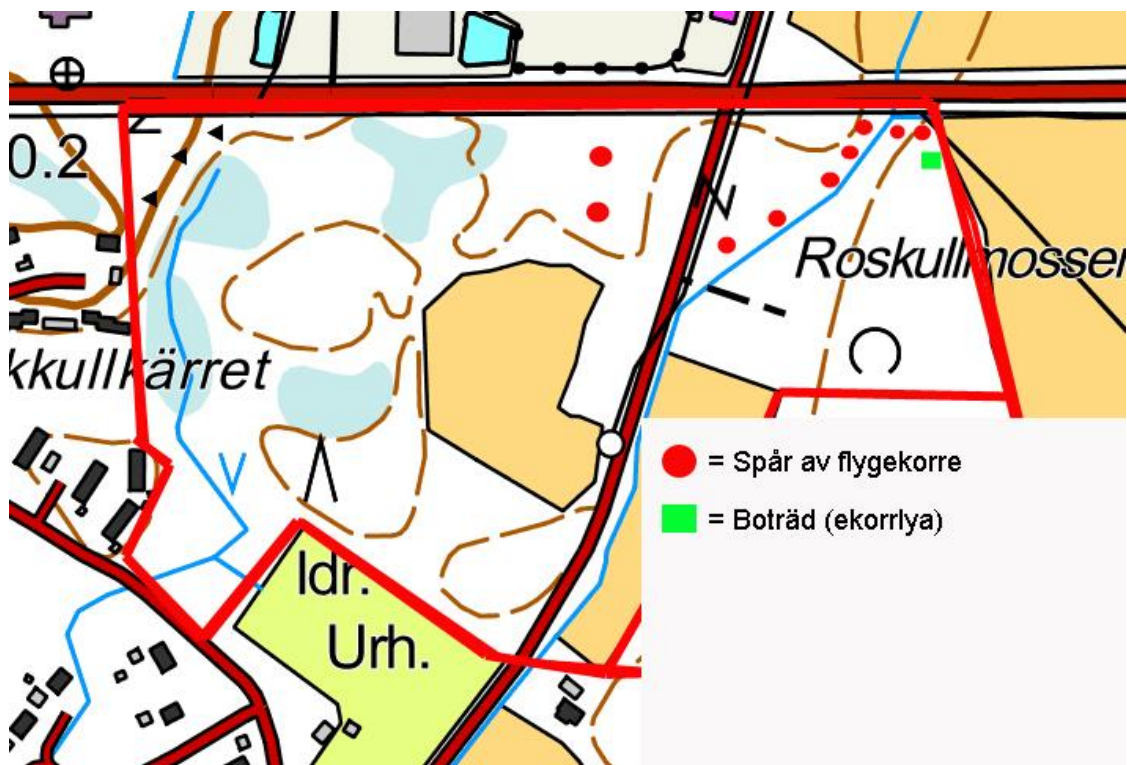

Bild 5. Observationer av flygekorre inom och i närheten av inventeringsområdet.

7. Fladdermöss

Inom planeområdet förekommer nordisk fladdermus (*Eptesicus nilssoni*). Under båda inventeringstillfället påträffades två individer. Under det första inventeringstillfället jagade en fladdermus i områdets nordöstra hörn i kanten mellan åkern och den äldre granskogen i figur 10. En annan fladdermus påträffades i figurerna 1 och 2 i anslutning till bebyggelse. Under det andra inventeringstillfället lokaliserades två fladdermöss, men båda flög omkring över ett större område och något speciellt jaktområde för dessa individer kunde inte bestämmas. Observationerna av fladdermöss framgår av bild 6. Eftersom nordisk fladdermus gärna förekommer i anslutning till bebyggelse och torde detaljplanen inte inverka menligt på deras förekomst i området.

Bild 6. Observationer av fladdermöss i inventeringsområdet.

8. Åkergroda

Åkergrodan (*Rana arvalis*) finns liksom flygekorren även med på bilaga IVa i EU:s habitatdirektiv. Enligt direktivet är det förbjudet att förstöra eller försvaga dessa arters föröknings- och rastplatser. Detta gäller alla förekomstplatser även utanför de befintliga skyddsområdena. Åkergrodan är tämligen vanlig i de flesta sjöar i Österbotten. Alla grodarter i Finland är också fridlysta. I området finns inga sådana miljöer som skulle utgöra rast- eller förökningsplats för åkergrodan och därför gjordes heller ingen skild inventering av arten.

9. Utter

Utter (*Lutra lutra*) finns liksom flygekorren och åkergrodan även med på bilaga IVa i EU:s habitatdirektiv. Enligt direktivet är det förbjudet att förstöra eller försvaga dessa arters föröknings- och rastplatser. Detta gäller alla förekomstplatser även utanför de befintliga skyddsområdena. Uttern har blivit tämligen vanlig i de flesta sjöar, åar och vattendrag i Österbotten. Den förekommer numera också vid havet. Uttern är i Finland också fridlyst. I området finns inga sådana miljöer som skulle utgöra rast- eller förökningsplats för uttern och därför gjordes heller ingen skild inventering av arten.

10. Övrig fauna

Under inventeringen gjordes inga observationer av däggdjur, varken spår eller spillning. I området torde dock åtminstone tidvis förekomma antagligen samtliga i Finland vanliga däggdjursarter.

11. Rekommendationer för uppgörande av detaljplanen

Inom det inventerade området finns inga naturtyper som är skyddade enligt naturskyddslagen, vattenlagen eller skogslagen. Område saknar betydelse för fåglar och här förekommer inte åkergröda eller utter. Däremot har området en viss betydelse för nordisk fladdermus som förekommer i området. Dock torde ingen rast- eller förökningsplats finnas inom inventerat område. I området förekommer också flygekorre och även om boplatsen lokaliserades och ligger utanför detaljplaneområdet är det skäl att bevara en del av den gamla granskogen intill Åsbackavägen som livsmiljö för flygekorre. Området kan i planen få beteckningen skyddsgronområde där skogsbeståndet bevaras. Samma område fungerar också som skyddsområde mot Åsbackavägen. Det område som man rekommenderar som skyddsgronområde framgår av bild 7.

Bild 7. Rekommendationer för markanvändningen. Det röda området fungerar som förekomst- och spridningsområdet för flygekorre. Samtidigt är det en skyddzon mot Åsbackavägen och utgör ett potentiellt område för nordisk fladdermus.

12. Litteratur

Kuusipalo, J. 1996. Suomen metsätyypit. Kirjayhtymä OY. 145 s.

Laine, J. & Vasander, H. 2005. Suotyyppit ja niiden tunnistaminen. Metsäkustannus OY. 110 s.

Rassi, P., Hyvärinen, E., Juslén, A. & Mannerkoski, I. (toim./eds.) 2010: Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2010. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus, Helsinki. 685 s.

SLTY. Suomen lepakkotieteellinen yhdistys ry:n suositus lepakkokartoituksista luontokartoittajille, tilaajille ja viranomaisille (http://www.lepakko.fi/docs/SLTY_lepakkokartoitusohjeet.pdf). (2011). at <http://www.lepakko.fi/docs/SLTY_lepakkokartoitusohjeet.pdf>

Söderman, T. 2003. Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi. Ympäristöopas 109. 196 S.